

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

**GEOGRAFIE V1
VOORBEREIDENDE EKSAMEN 2008
MEMORANDUM**

PUNTE: 300

TYD: 3 uur

Hierdie memorandum bestaan uit 23 bladsye.

VRAAG 1

- 1.1.1 C (2)
- 1.1.2 B (2)
- 1.1.3 B (2)
- 1.1.4 B (2)
- 1.1.5 A (2) 5x2=(10)
- 1.2.1 A – Permeabiliteit (2)
- 1.2.2 B – Abstraksie (2)
- 1.2.3 C – Waterskeiding (2)
- 1.2.4 D – Rivierstelsel (2)
- 1.2.5 E – Verjonging (2) 5x2=(10)
- 1.3.1 (a) 6 (2) 1x2=(2)
- (b) Tropiese siklone word alfabeties benoem, die tropiese sikloon voor Gamede sou met letter F begin (2) 1x2=(2)
- (c) Westelike rigting, dan suidwestelike rigting dan suidelike rigting (2) 1x2=(2)
- (d) Nee (2) 1x2=(2)
- (e) Nie maklik om te voorspel watter gebiede beïnvloed gaan word nie. (2)
- Maak dit moeilik om waarskuwings uit te stuur (2)
- Veroorsaak meer skade / lewensverlies (2)
- [Enige EEN] 1x2=(2)
- 1.3.2 (a) Durban-hawe gesluit vir twee dae (2)
- Laer Marine Parade het oorstroom (2)
- Strande is gesluit (2)
- [Enige EEN] 1x2=(2)
- (b) Inwoners moet waarskuwings ernstig opneem (2)
- Bou voedselvoorraad, veral ingelegde kos, op (2)
- Berg watervoorraad (2)
- Besit battery-aangedrewe flitslig en radio (2)
- Moet telefoon nie onnodig gebruik nie (2)
- Besit goed toegeruste noodhulptas (2)
- [Enige EEN – Aanvaar ander geskikte antwoorde] 1x2=(2)
- (c) Plaaslike ekonomie ly skade (2)
- Besighede en nywerhede kom tot stilstand (2)
- Kos baie geld om skade te herstel (2)
- Infrastruktuur is beskadig en dit benadeel die ekonomie (2)
- Hoë versekeringseise (2)
- Negatiewe impak op toerisme (2)
- [Enige TWEE – Aanvaar enige ander logiese antwoorde] 2x2=(4)

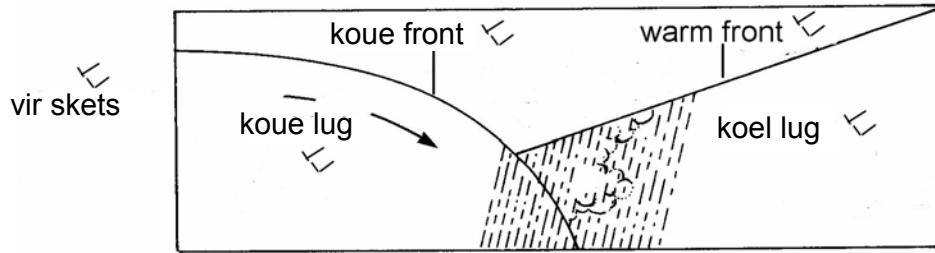
- 1.4.1 (a) 'n Toename in die gemiddelde temperatuur van die atmosfeer (2)
[Konsep] 1x2=(2)
- (b) Gasse, soos koolstofdioksied bly in die boonste lae van die
atmosfeer en vang hitte wat deur die Aarde vrygestel word, vas (2)
[Konsep] 1x2=(2)
- 1.4.2 Temperatuurtoename (2)
Neerslag neem af / toe (2)
Hoër evaporasietempo
[Enige EEN] 1x2=(2)
- 1.4.3 Hulle sal meer siektes ervaar (2)
Meer oorstromings kan voorkom (2)
Meer droogtes kan voorkom (2)
Voedselvoorraad word beïnvloed – hongersnood (2)
Menslike geriefstoestande word negatief beïnvloed (2)
Laagliggende en kusgebiede verdrink (2)
[Enige TWEE – Aanvaar ander logiese antwoorde] 2x2=(4)
- 1.4.4 Bome / plante neem koolstofdioksied tydens fotosintese op (2)
Groengordelontwikkeling vermeerder aantal bome / plante wat
koolstofdioksied opneem / (2) 2x2=(4)
- 1.4.5 Bome / plante beperk onbeheerde stedelike uitbreiding (2)
Om klimaatsverandering te laat afneem / proses te vertraag (2)
Om koolstofdioksied besoedeling te verminder (2) 1x2=(2)
- 1.4.6 Sal 'n negatiewe impak op die VSA se industriële ontwikkeling hê (2)
VSA 'n hoogs geïndustrialiseerde land met hoë vlakke van besoedeling
wat grootliks bydra tot globale verwarming / klimaatsverandering.
[Enige EEN – aanvaar enige ander logiese antwoord] 1x2=(2)
- 1.5.1 (a) A – laminêre vloei (2) 1x2=(2)
(b) B – turbulente vloei (2) 1x2=(2)
- 1.5.2 By A is daar obstruksies soos vlakstroom-versnellings wat die water
rondgooi en tot turbulente vloei lei (2)
By B is die kanaal dieper en egaliger en water vloei in lagies bo-op
mekaar wat tot laminêre vloei lei (2) 2x2=(4)
- 1.5.3 (a) Dendritiese patroon (2) 1x2=(2)
(b) Waterval / stroomversnelling (2) 1x2=(2)
(c) Laagste vlak (seevlak) waartoe 'n rivier kan erodeer. 1x2=(2)
- 1.5.4 (a) Swaar intense reënval van 250 mm in 12 ure (2) 1x2=(2)
(b) Nou en steil valleie (2)
Klein opvangsgebied (2)
Grond het reeds versadigingsvlak bereik (2)
[Enige TWEE] 2x2=(4)

- (c) Nou, steil valleie laat watervlakke baie vinnig hoog styg /
 versnelde afloop a.g.v. steil hellings (2)
 Klein opvangsgebied kan nie baie water hanteer nie en hoë
 neerslag laat watervlakke vinnig styg / Water van sytakke bereik
 hoofstroom vinnig. (2)
 Grond wat versadig is, kan nie meer water absorbeer nie en
 water loop op die oppervlak af en styg vinnig / verhoogde
 afloop (2)
 [Enige TWEE – Moet na redes in VRAAG 1.5.4 (b) verwys] 2x2=(4)
- (d) 60 mense dood (2)
 600 mense haweloos (2)
 80 motors verlore (2) 3x2=(6)
- (e) Bou van brûe (2)
 Rivierkanaal nouer gemaak (2)
 Boë van brug baie nou (2)
 Huise te naby aan rivier gebou (2)
 [Enige TWEE] 2x2=(4)
- (f) Mense kan vroegtydig ontruim word (2)
 Waardevolle persoonlike besittings kan verwyder word (2)
 Nooddienste kan vroeër ontplooi word (2)
 [Enige TWEE – Aanvaar ander logiese antwoorde] 2x2=(4)
- (g) Vermindering van afloop en verhoging van infiltrasie (2)
 Beskerming van grond (2)
 Bewaar water in suiwerste vorm moontlik (2)
 Beskerming van rivierekosisteme (2)
 Beperk onnatuurlike oorsake en dus minder oorstromings (2)
 [Enige TWEE – Aanvaar ander logiese antwoorde] 2x2=(4)

[100]**VRAAG 2**

- 2.1 A – Lugdrukgradiënt (2)
 B – Corioliskrag (2)
 C – Hoogdrukstelsel (2)
 D – Laagdrukstelsel (2)
 E – Geostrofiese vloei (wind) (2) 5X2=(10)
- 2.2.1 (ii) (2)
 2.2.2 (iv) (2)
 2.2.3 (vii) (2)
 2.2.4 (v) (2)
 2.2.5 (i) (2) 5X2=(10)

- 2.3.1 (a) Middelbreedte sikloon / Gemagtigde sikloon (2) 1x2=(2)
(b)

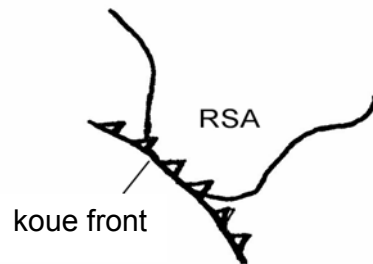
[Enige TWEE byskrifte + ✓✓ vir regte skets] 3x2=(6)

- 2.3.2 (a) B – Suid-Atlantiese / St. Helena Hoogdrukkel (2) 2x2=(4)
C – Suid-Indiese / Mauritius Hoogdrukkel (2)

- (b) B wig suid van die land in en blokkeer die koue fronte om die Wes-Kaap te beïnvloed (2)
Dit sal die neerslag, wind, wolkbedekking en koue toestande oor die Wes-Kaap verminder (2) 2x2=(4)

- 2.3.3 (a) Kalahari Hoogdrukkel (2) 1x2=(2)
(b) In die winter is die inversielaag / Kontinentale hoogdrukkel laer as die platorand en geen reënval sal voorkom nie (2)
In die somer is die inversielaag, wat met die Kalahari Hoogdrukkel geassosieer word, hoër as die platorand en reën sal voorkom (2) 2x2=(4)

2.4.1

✓

1x2=(2)

- 2.4.2 Neerslag (2)
Laer temperature (2)
Winderige toestande (2)
Bewolkte toestande (2)
Hoër lugdruk (2)
Laer humiditeit (2)
[Enige TWEE] 2x2=(4)

- 2.4.3 Mense woon in goed geboude geboue in voorstede (2)
Goeie infrastruktuur in voorstede (2)
Voorstede beter ingerig om oorfloed water te verwyder (2)
Elektrisiteit in voorstede kan vir verhitingsstoestelle gebruik word (2)
Mense in voorstede is verseker teen skade (2)
[Enige TWEE – kan na teenoorgestelde vir informele nedersettings verwys] 2x2=(4)
- 2.5.1 Snags is die lug kouer (2)
Koeler lug swaarder en digter, dus meer daling (2)
Besoedelingskoepel dus laer afgedruk (2)
Bedags is die lug warmer (2)
Warm lug ligter en minder dig en styg (2)
Besoedelingskoepel lig hoër op (2)
[Enige TWEE] 2x2=(4)
- 2.5.2 Aardverwarming / kweekhuiseffek (2) 1x2=(2)
- 2.5.3 Verminder hoeveelheid besoedeling wat in stad vrygelaat word (2)
Hoër skoorstene om besoedeling bo inversielaag vry te stel (2)
Beperk nywerheidsaktiwiteite snags (2)
Gebruik skoner brandstof in motors (2)
Wetgewing en boetes om besoedeling te verminder (2)
Groengordelontwikkeling (2)
[Enige EEN – Aanvaar ander logiese antwoord] 1x2=(2)
- 2.6.1 (a) A – 2 (2)
B - 1 (2) 2x2=(4)
(b) A – afloop van sytakke bereik hoofstroom en punt van uitvloei
gelyktydig en veroorsaak 'n hoë vloedpiek (2)
B – afloop in twee sirkelvormige bekkens bereik hoofstroom en punt
van uitvloei in twee fases, dus twee vloedpieke 2x2=(4)
- 2.6.2 (a) Bekken A (2) 1x2=(2)
(b) Afloop uit meeste van kom A se sytakke vloei gelyktydig in
hoofstroom in (2) 1x2=(2)
- 2.7.1 (a) Cuesta/Homoklinale rug (2) 1x2=(2)
(b) Beskerming van nedersettings tydens oorloë (2)
Vrugbare vlaktes tussen die rûens geskik vir landbou (2)
Water word vasgevang en skep artesiëse bekkens (2)
[Enige EEN] 1x2=(2)
- (c) Ontwikkel in gebied met gekantelde gesteentelae (2)
Lae afwisselend hard en sag (2)
Sagte lae erodeer weg en vorm valleie (2)
Harde lae staan uit bo oppervlak as 'n cuesta/homoklinale rug (2)
[Enige DRIE] 3x2=(6)
- 2.7.2 B – duikhelling (2)
C – eskarp (2) 2x2=(4)

2.7.3 Mesas vorm in horisontale lae (2) en nie in skuins (gekantelde) strata
nie (2)

1x2=(2)

2.8.1	Massaverplasing is die proses waardeur verweerde materiaal onder die invloed van swaartekrag teen 'n helling afbeweeg (2) [Konsep]	1x2=(2)
2.8.2	Grondkruip (2)	1x2=(2)
2.8.3	Stutmure kraak of breek (2) Pale staan skuins (2) Bome groei skuins (2) Boomwortels groei teen die heuwel op (2) Terrasette ontwikkel teen die hang (2) Grond hoop op aan die voet van die hang (2) [Enige EEN]	1x2=(2)
2.8.4	Onttrekking van grondstowwe (2) Ontbossing (2) Verstedeliking (2) Ontspanning (2) [Enige EEN – Aanvaar enige ander logiese antwoord]	1x2=(2)
2.8.5	Verhoog gronderosie (2) Beskadig natuurlike fauna en flora (2) Verwyder voedingstowwe uit die grond en verlaag vrugbaarheid (2) Vernietig natuurlike habitat van diere (2) Ekosisteme word versteur (2) [Enige TWEE – Aanvaar ander logiese antwoorde]	2x2=(4)
		[100]

VRAAG 3

3.1.1	Onwaar (2)	
3.1.2	Waar (2)	
3.1.3	Waar (2)	
3.1.4	Onwaar (2)	
3.1.5	Waar (2)	5x2=(10)
3.2.1	(iii) (2)	
3.2.2	(i) (2)	
3.2.3	(vi) (2)	
3.2.4	(v) (2)	
3.2.5	(ii) (2)	5x2=(10)

3.3.1	Verspreid (2)	1x2=(2)
3.3.2	Alleenstaande plaasopstal (2) Geen ander huise naby – geïsoleerd (2) Groot plaas (2) [Enige TWEE – Aanvaar ander logiese antwoorde]	2x2=(4)
3.3.3	Beskikbaarheid van water (2) Beskikbaarheid van boustowwe (2) Naby bewerkbare land (2) Land gelyk vir landbou (2) Beskutte ligging (2) [Enige TWEE – aanvaar ander logiese antwoorde]	2x2=(4)
3.3.4	Kommersiële boerdery (2)	1x2=(2)
3.3.5	Bewys van meganisasie – trekker (2) Groot stukke grond bewerk (2) [Enige EEN]	1x2=(2)
3.3.6	Erosie – steil gradiënt (2) Besoedeling – in rivierstelsel (2) Agteruitgang van grond (2) [Enige TWEE]	2x2=(4)
3.3.7	Herverdeling van grond om die ongelykhede van die verlede aan te spreek. (2) Herstel (restitusie) van landbougrond om die landbousektor meer produktief en kommersieël te maak. (2) [Enige TWEE – Aanvaar ander logiese antwoorde]	2x2=(4)
3.4.1	Landbousektor (2)	1x2=(2)
3.4.2	Groeiende bevolking benodig meer voedsel (2) Water nodig om gewasse te kweek (2) Geen beheer oor besproeiingsmetodes – verkwistende metodes (2) Swak boerderymetodes van bestaansboere (2) Hoë verdampingsvlakke (2) [Enige EEN]	1x2=(2)
3.4.3	Opgaring – bou klein dammetjies / Smal diep damme (2) Wateroordragskemas (2) Gaar water ondergronds in ongebruikte myne op (2) Bou groot opgaardamme waar verdampingsvlakke laag is – oos (2) Hergebruik riool- en nywerheidswater (2) Voed mense op om water te bewaar (2) Ontsooting – baie duur proses (2) Maak waterkoste hoër om vermorsing te verhoed (2) [Enige DRIE – Aanvaar ander logiese antwoorde]	3x2=(6)

- 3.4.4 Lae reënval in Suid-Afrika – moet water bewaar (2)
 Hoë reënvalwisselvalligheid – beskikbaarheid van water wissel (2)
 Hoë verdampingsvlakke – bewaar water, bv. om verdamping te verminder (2)
 Hoë bevolkingsgetalle – benodig water – belangrik vir daaglikse gebruik (2)
 Primêre en sekondêre nywerhede benodig water – belangrik vir ekonomiese groei (2)
 Bespaar water vir droë jare – El Niño-jare (2)
 [Enige VIER – Aanvaar ander logiese antwoorde] 4x2=(8)
- 3.5.1 Gebruik natuurlike hulpbronne in so 'n mate dat dit die omgewing nie sal beskadig nie en hulpbronne nie opgebruik sal word nie. (2)
 [Konsep]
- OF**
- Ontwikkeling wat die behoeftes van huidige geslagte bevredig sonder om dié van toekomstige geslagte te beïnvloed. (2)
 [Konsep] 1x2=(2)
- 3.5.2 (a) 'n Afname in die landelike bevolking (2)
 [Konsep] 1x2=(2)
- (b) Gebrek aan dienste (2)
 Swak infrastruktuur (2)
 Armoede (2)
 Lae lewenstandaard (2)
 Droogte / oorstromings (2)
 Minder werk / werkloosheid (2)
 Stygende produksiekoste op plase (2)
 Onveilig / plaasmoorde (2)
 [Enige TWEE – Aanvaar ander geskikte antwoorde] 2x2=(4)
- 3.5.3 Mense moet self die programme implementeer (2) / program moet by behoeftes van die plaaslike inwoners aanpas. (2) 1x2=(2)
- 3.5.4 Bou meer skole (2)
 Lei meer opvoeders op (2)
 Voorsien leerondersteuningsmateriaal / infrastruktuur (2)
 Voorsien gratis onderwys (2)
 Voorsien volwasse onderrig. (2)
 Voorsien beroepsonderrig. (2)
 [Enige DRIE – aanvaar ander logiese antwoorde.] 3x2=(6)
- 3.6.1 Nie maklike toegang tot voorbehoedmiddels – gesinsbeplannings-klinieke nie (2)
 Mans werk in stedelike gebiede – en party het verskeie bedmaats (2)
 Tradisies / geloof beperk die gebruik van voorbehoedmiddels (kondome) (2)
 Ongeletterdheidsvlakke hoog – onkunde oor MIV / Vigs (2)
 Landelike gebiede deur mans gedomineer – lei tot seks met verskeie metgeselle (2)
 [Enige TWEE] 2x2=(4)

- 3.6.2 (a) Iemand wat van 'n buurland kom om werk te soek vir 'n kort tydperk om geld te verdien en huis toe te stuur (2)
[Konsep] 1x2=(2)
- (b) Werkers beweeg vrylik oor grense heen (2)
Basiese gesinstrukture word verbreek (2)
Beoefen onveilige seks met tydelike metgeselle (2)
Woon in oorbevolkte plekke (2)
Gebrek aan kennis (2)
[Enige TWEE] 2x2=(4)
- 3.7.1 Toegeneem (2) 1x2=(2)
- 3.7.2 43% (2) 1x2=(2)
- 3.7.3 Duur (2)
Nie algemeen toeganklik nie (2)
[Enige EEN aanvaarbare rede] 1x2=(2)
- 3.7.4 Verskillende plekke aan kragonderbrekings onderwerp op verskillende tye om elektrisiteit te bespaar (2)
[Konsep] 1x2=(2)
- 3.7.5 Nat steenkool (2)
Nat weerstoestande (2)
Swak instandhouding van kragstasies (2)
Gebrekkige beplanning (2)
[Enige EEN – aanvaar ander logiese antwoorde] 1x2=(2)
- 3.7.6 Skakel ongebruikte geisers af (2)
Skakel ligte af in leë vertrekke (2)
[Enige EEN] 1x2=(2)
- 3.7.7 Produksie stop – geen inkomste vir maatskappye nie (2)
Mense verloor werk – geen inkomste nie (2)
Besteding verminder – maatskappye verdien minder (2)
Uitvoere verminder – swakker inkomste vir Suid-Afrikaanse regering (2)
Myne en baie produksie maatskappye maak toe (2)
Minder toeriste as gevolg van onsekerheid (2)
[Enige TWEE – aanvaar ander logiese antwoorde] 2x2=(4)

[100]**VRAAG 4**

- 4.1.1 konsentriese sone (2)
- 4.1.2 Veelvuldige kerne (2)
- 4.1.3 Burgess (2)
- 4.1.4 1 (2)

- 4.1.5 ligte (2) 5x2=(10)
- 4.2.1 primêre (2)
- 4.2.2 water (2)
- 4.2.3 termiese kragstasies in Mpumalanga (2)
- 4.2.4 neem toe (2)
- 4.2.5 positiewe (2) 5x2=(10)
- 4.3.1 (a) Die proses waardeur 'n groter getal van 'n land se bevolking in stedelike gebiede gekonsentreerd raak. (2)
[Konsep] 1x2=(2)
- (b) Die koers waarteen die mense wat in stede woon, as 'n persentasie uitgedruk, van jaar tot jaar toeneem (2)
[Konsep] 1x2=(2)
- 4.3.2 Beter werksgeleenthede (2)
Groter inkomste (2)
Beter dienste bv. gesondheid en onderwys (2)
Sosiale lewe (2)
Hoër lewenstandaard (2)
Beter infrastruktuur (2)
[Enige TWEE – Aanvaar ander logiese antwoorde] 2x2=(4)
- 4.3.3 Spookdorpe (2)
Minder mense om dienste te gebruik (2)
Dienste verswak (2)
Bevolking verouder (2)
Geen natuurlike aanwas (2)
Ongebruikte hulpbronne (2)
Afgeleë plaashuise (2)
Boerdery-aktiwiteite neem af (2)
Makliker vir vyandige indringing (2)
[Enige TWEE – Aanvaar ander logiese antwoorde] 2x2=(4)
- 4.3.4 Ontwikkel toerisme (2)
Verbeter infrastruktuur in landelike gebiede (2)
Lok pendelaars en afgetredenes (2)
Implementeer beginsels van Agenda 21 (2)
Nywerheidsdesentralisasie / verskaf trekpleisters (2)
Lei jongmense as boere op (2)
Programme om jong boere op plase te vestig (2)
Stel besproeiingskemas in (2)
Verbeter dienste (2)
[Enige TWEE – Aanvaar ander logiese antwoorde] 2x2=(4)
- 4.4.1 'n Situasië waarin 'n groot aantal motors verhoed word om vrylik te beweeg (2)
[Konsep] 1x2=(2)

- 4.4.2 Toeganklikste deel van stad (2)
Konvergensie van alle vervoertipes (2)
Swak openbare vervoer en gebruik van privaat motors (2)
Baie mense werk in die SSK (2)
Verouderde / ruit-straatpatroon (2)
[Enige TWEE – Aanvaar ander logiese antwoorde.] 2x2=(4)
- 4.4.3 Hoë besoedelingsvlakke – sleg vir gesondheid – onhigiëniese toestande (2)
Gebruik korttermyn-oplossings – nie volhoubare oplossing (2)
Mense vernuwe stad gereeld om hulle behoeftes te pas – bly nie in voeling met natuur nie (2)
Verkeersopeenhoping lei tot hoë aggressievlakke / padwoede (2)
Al moeiliker om in stede se behoeftes te voorsien want dit raak ontoegankliker (2)
[Enige TWEE – Aanvaar ander logiese antwoorde] 2x2=(4)
- 4.4.4 Bou meer winkelsentrums / inkopiesentrums (malls)
Bou meer snelweë – kringpaaie om die stad (2)
Moedig gebruik van veiliger openbare vervoer aan (2)
Moedig saamryklubs aan (2)
Boetes vir mense wat alleen in karre ry – beperk tot sekere bane (2)
Parkeer-en-ry-skemas (2)
Sinchroniseer verkeersligte (2)
[Enige TWEE – Aanvaar ander logiese antwoorde] 2x2=(4)
- 4.4.5 Hoë besoedelingsvlakke (2)
Geraas word al meer (2)
Misdad / geweld (2)
Onhigiëniese toestande / rommel (2)
Motorkapings (2)
Taxi-geweld (2)
Hoë lewenskoste (2)
Sosiale probleme, bv. prostitusie en dwelmmisbruik (2)
Gebrek aan groengordels / parke (2)
[Enige TWEE – Aanvaar ander logiese antwoorde] 2x2=(4)
- 4.4.6 Vuil / lelike omgewing is neerdrakkend (2)
Heelwat mense beweeg selde buite die stadsgrense (2)
Plante absorbeer koolstofdioksied / stel suurstof vry (2)
[Enige TWEE – Aanvaar ander logiese antwoorde] 2x2=(4)
- 4.4.7 Ontspanning vir mense – verlig stres (2)
Speelgronde vir kinders (2)
Biodiversiteit – habitat vir diere en plante (2)
Sportfasiliteite (2)
Verfraaiing van die stad (2)
Voorsien infrastruktuur vir toekomstige uitdagings/ behoeftes. (2)
Behoorlike sonering van grondgebruik (2)
[Enige TWEE – Aanvaar ander logiese antwoorde] 2x2=(4)

- 4.5.1 Globalisering is die proses waardeur mense, idees en ekonomiese aktiwiteite wat voorheen van mekaar geskei was al hoe meer met mekaar begin wisselwerk (2)
[Konsep] 1x2=(2)
- 4.5.2 Goedere verander van een tipe vervoer na 'n ander tipe vervoer (2)
Goedere verander van spoor / pad na seevervoer (2) 2x2=(4)
- 4.5.3 Produksie goedkoper (2)
Ondersteunende maatskappye (2)
Goedkoper om goedere uit te voer (2)
Internasionale markte – groter inkomste (2)
Gedeelde dienste (2)
Gedeelde infrastruktuur (2)
[Enige TWEE – Aanvaar ander logiese antwoorde.] 2x2=(4)
- 4.5.4 'n Hulpbron wat dit self kan vervang (2)
OF
Verduidelik met voorbeeld, bv. bome word uitgekapt vir gebruik en ander bome word in die plek daarvan geplant (2) 1x2=(2)
- 4.5.5 Gebruik alternatiewe bronne vir energie (2)
Plant nuwe bome soos ander afgekapt word (2) / plant meer bome aan (2)
Gebruik alternatiewe grondstowwe om produkte te vervaardig wat tradisioneel uit hout gemaak word (2)
[Enige TWEE – aanvaar enige ander logiese antwoorde] 2x2=(4)
- 4.5.6 Vervaardiging van meeste goedere vereis gespesialiseerde vaardighede – baie mense in die Oos-Kaap ongeskoold (2)
Produkte word oorsee verkoop geen direkte voordele vir die mense (2)
Plaaslike gemeenskap wen nie finansieel nie (2)
Plaaslike gemeenskap nie direk betrokke by ontwikkeling nie (2)
[Enige TWEE] 2x2=(4)
- 4.5.7 Aktiewe en groeiende ekonomie skep werk (2)
Verhoog lewenstandaard (2)
Genereer belasting vir die regering – meer geld kan op dienste en infrastruktuur spandeer word (2)
Moet strukture ontwikkel om hierdie groei te ondersteun (2)
Verskaf onderwys en opleiding – ontwikkel vaardighede (2)
Kompeterende produkte / markte (2)
[Enige TWEE] 2x2=(4)

- 4.5.8 Volgens die Handves van Menseregte het almal reg tot hierdie dienste – mense raak afhanklik van die dienste en ontwikkel nie self nie (2)
Duur vir regering om dienste te voorsien – belasting verhoog (2)
Regering kan nie voldoende dienste lewer nie – vraag te groot / hoog (2)
[Enige TWEE] 2x2=(4)
- 4.6.1 Die informele sektor sluit informele werk soos kleinskaalse handel, loswerkies, spazawinkels en straathandelaars in – handelaars nie geregistreer nie (2)
[Konsep] 1x2=(2)
- 4.6.2 (a) Gevaarlik (2)
Blootgestel aan elemente (2)
Nie gereelde inkomste (2)
Kompetisie (2)
[Enige EEN – Aanvaar enige ander logiese antwoord] 1x2=(2)
- (b) Gebrekkige formele werkseleenthede (2)
Geen formele opleiding nie (2)
Gebrek aan vaardighede (2)
Behoeftte in die mark (2)
[Enige EEN – Aanvaar enige ander logiese antwoord] 1x2=(2)
- (c) Nie geregistreer as belastingbetalers nie (2)
Geen inkomste vir die regering nie (2)
Verkoop nagemaakte produkte – regering verloor geld (2)
[Enige TWEE – Aanvaar enige ander logiese antwoorde] 2x2=(4)
- [100]**